

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 5187/22

לפני: כבוד השופטת י' וילנר
כבוד השופט י' כשר
כבוד השופטת ר' רונן

העותרים: 1. הדר מוכתר - "צעירים בוערים"
2. נדיב רנצר
3. ישראל שקדי
4. אורון חלבי
5. אדם סופר
6. דורין דישי
7. שלו מנחם פרלין
8. תהל רשתי
9. מקס גלוקובסקי
10. שי שלימוב
11. יואב דויטש
12. דניאל יעקובוב
13. גבריאל בראשי
14. נדיב ורסנו

נ ג ד

המשיבים: 1. כנסת ישראל
2. מדינת ישראל

עתירה למתן צו על תנאי

בשם העותרים: עו"ד חץ-דוד

פסק-דין

השופטת י' וילנר:

1. בעתירה שלפנינו מבקשים העותרים כי נורה על ביטול ההוראה בסעיף 6(א) לחוק-יסוד: הכנסת, שלפיה הזכות להיבחר לכנסת מוקנית לאזרח ישראלי אך ורק מגיל עשרים ואחת ומעלה; וכי חלף כך נקבע שזכות כאמור תוקנה החל מגיל שמונה עשרה.

2. בעתירה נטען כי העותרת 1 (להלן: העותרת), ילידת שנת 2001, אינה יכולה להיבחר לכנסת ה-25, לנוכח הוראת סעיף 6(א) לחוק-יסוד: הכנסת, שלפיו "כל אזרח

ישראלי שביום הגשת רשימת המועמדים הכוללת את שמו הוא בן עשרים ואחת שנה ומעלה, זכאי להיבחר לכנסת [...]" , שכן במועד הרלוונטי טרם ימלאו לה עשרים ואחת שנה. העותרים מעוניינים לבחור בעותרת כחברה בכנסת ה-25, אך "כעת היא נחסמת בגלל שחברי הכנסת לא יודעים לנהל שיח אחד עם השני, והם עסוקים ביצירת מלחמת אזרחים פנימית בעם ישראל אשר עלולה לגרור אותנו לתהום, גוררים אותנו לבחירות בשל השפל המוסרי והאינטלקטואלי שהם מייצגים, ולפיכך אנו עומדים בפני בחירות חמישיות בשלוש שנים".

3. ביום 24.7.2022 פנו העותרים ללשכה המשפטית במשיבה 1 (להלן: הכנסת) בבקשה כי ייקבע שמגבלת הגיל המזערי, הקבועה כאמור בסעיף 6(א) לחוק-יסוד: הכנסת, היא מגבלה פסולה אשר יש לבטל. ביום 27.7.2022 נענו העותרים כי הגורם המתאים לקידום שינוי המדיניות המבוקש הוא חברי הכנסת עצמם.

4. מכאן העתירה שלפנינו, בגדרה נטען כי "כל מגבלה על חופש הבחירה של בעל זכות בחירה, באמצעות הגבלת הזכות להיבחר על בסיס גיל בלבד – היא פסולה מיסודה, מבטאת רודנות בצורה של חוסר אמון מוחלט כלפי האזרח, נועדה לתכלית לא ראויה וחוקקה בניגוד עניינים", באשר חברי הכנסת שחוקקו את המגבלה הנדונה מתמודדים מול המועמדים הפוטנציאליים. העותרים מוסיפים כי אין בסמכותה של מדינת ישראל, לרבות הכנסת, לחוקק מגבלה כאמור, וכי יש לאפשר לציבור לבחור לכנסת את המועמדים הראויים בעיניו. עוד הודגש כי "הכנסת אינה שעשועון ריאליטי או ניסוי חברתי"; וכי "לעותרת יש יכולת בלתי נתפסת להעביר מידע לדור הטיק-טוק, והיא עושה זאת באופן אותנטי ובאהבה. מדובר בכישרון על ייחודי של תקשורת פוליטית, עד כדי כך שלמרות שהיא לא מוציאה אגורה אחת, אנשים חושבים שהיא ממומנת במיליונים".

5. דין העתירה להידחות בהיעדר עילה להתערבות בית משפט זה.

6. כאמור, העותרים מבקשים כי נורה על ביטול הוראה בחוק יסוד ועל החלפתה בהוראה אחרת. ואולם, מדובר בסעד חריג וקיצוני ביותר, ואין בעתירה ולו ראשית הנמקה משפטית שיש בכוחה להצדיק ולבסס מתן סעד מסוג זה. כפי שצוין לא אחת, "טענה לפגיעה חוקתית אינה יכולה להישמע בעלמא, אלא יש לבססה כדבעי, תוך הנחת תשתית עובדתית מתאימה וניתוח חוקתי קונקרטי של השלבים השונים של הביקורת החוקתית" (ראו: בג"ץ 8568/19 אני ואתה - מפלגת העם הישראלית נ' כנסת ישראל, פסקה 7 (22.1.2020)). כאמור, בענייננו לא נעשה כן, ודי בכך כדי להוביל לדחיית העתירה.

7. יתרה מכך, בית משפט זה קבע זה לא מכבר כי המגבלה המהותית שחלה על סמכותה המכוננת של הכנסת היא צרה ביותר, ומתמצה אך ורק בשלילת עצם היותה של ישראל מדינה יהודית ודמוקרטית (בג"ץ 5555/18 חסון נ' כנסת ישראל, פסקה 27 לפסק דינה של הנשיאה א' חיות (8.7.2021)). יצוין כי לא הוכרעה שם שאלת עצם סמכותו של בית המשפט להתערב בתוכנו של חוק יסוד, משהדבר לא נדרש להכרעה שם. בענייננו, מגבלת הגיל המזערי הקבועה כאמור בסעיף 6(א) לחוק-יסוד: הכנסת, אכן מגבילה במידת-מה את הזכות להיבחר, ואף את זכותו של הציבור לבחור במועמדים המועדפים בעיניו. יחד עם זאת, אף העותרים עצמם מסכימים – ולו כעמדה חלופית – כי יש מקום להגביל את הגיל של מי שמבקש להיבחר, אלא שהם מבקשים לקבוע מעתה ואילך את הגיל הזה כך שהוא יהיה צמוד לגיל בו קיימת זכות לבחור, קרי גיל 18. ואולם, אם אכן יש מקום למגבלה של הגיל המינימלי של מי שמבקש להיבחר, קביעתה באופן שהיא תעמוד על גיל 21 (ולא על גיל 18 כפי שהעותרים סבורים), איננה כזו הפוגעת באופייה של ישראל כמדינה יהודית או דמוקרטית. גם ההבחנה בין הגיל בו אדם כשיר לבחור לבין הגיל בו הוא כשיר להיבחר, איננה מגבלה שיש בה בנסיבות הללו כדי לפגוע באופייה היהודי והדמוקרטי של המדינה (להרחבה על אופייה של המגבלה הנדונה ועל הצדקות אפשריות לה ראו אמנון רובינשטיין וברק מדינה המשפט החוקתי של מדינת ישראל – רשויות השלטון ואזרחות 580-581 (מהדורה שישית, 2005)). לא למותר לציין כי מקורה של המגבלה הוא בחוק יסוד שחוקק עוד בשנת 1958 ולא תוקן בהקשר זה מאז. ואף דברים אלו אמרנו, כאמור, תחת ההסתייגות שהשאלה בדבר עצם סמכותו של בית משפט זה להתערב בתוכנו של חוק יסוד הינה שאלה שלא הוכרעה.

8. למעלה מן הצורך, אשר לסעד שעניינו קביעה כי הזכות להיבחר, הקבועה בסעיף 6(א) לחוק-יסוד: הכנסת, תוקנה החל מגיל שמונה עשרה, יוזכר כי אף במקרים שבהם יש מקום לבטל דבר חקיקה – וכאמור, לא זה המקרה שלפנינו – אין זה מדרכו של בית משפט זה לגבש הסדר חדש תחתיו, ומלאכה זו יש להותיר בידי המחוקק (ראו והשוו: בג"ץ 7146/12 אדם נ' הכנסת, פסקאות 116-117 לחוות דעתה של השופטת ע' ארבל ופסקה 43 לחוות דעתו של השופט ע' פוגלמן (16.9.2013)).

9. לסיום אציין כי יש להצר על כך שהעתירה מנוסחת בחלקה בלשון שאיננה ראויה, תוך השתלחות בחברי הכנסת בכללותם, שעליהם מעוניינת העותרת להימנות.

10. העתירה נדחית אפוא.

אך לפני משורת הדין, לא ייעשה צו להוצאות לאוצר המדינה.

ניתן היום, כ' באב התשפ"ב (17.8.2022).

ש ו פ ט ת

ש ו פ ט

ש ו פ ט ת